

ปัญหาทางกฎหมายในการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

ศึกษากรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อย¹

เอกภพ บัวทวน²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายในการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด กรณีศึกษากรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อย มีวัตถุประสงค์ เพื่อความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรม และ การประกอบกิจการ SMEs ทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรม และการประกอบกิจการ SMEs โดยการพิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับกฎหมายที่กำหนดให้มีการ จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม ซึ่งไม่มีกฎหมายกำหนดบทบาทอำนาจที่ไว้ชัดเจน และการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ในกรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อย ที่ไม่ได้จดทะเบียน ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เนื่องจาก ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดก็มีอำนาจจำกัดตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 96/2557 ซึ่งมีได้ ให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ และหากเป็นการแสวงหาข้อมูลส่วนบุคคลก็อาจถูก จำกัดสิทธิของเจ้าของข้อมูลดังกล่าวตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกด้วย และอีกประการหนึ่ง การระงับข้อ พิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร้องทุกข์ แต่ศูนย์ดำรง ธรรมจังหวัดก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เกิดความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ได้อย่างชัดเจนต่อไป

จากการศึกษาประเด็นมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของ ศูนย์ดำรง ธรรมจังหวัด อันเกิดจากกรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อยที่ไม่ได้ จดทะเบียน ยังมี ปัญหาข้อกฎหมายหลายประการ ดังนี้

ประเด็นปัญหาแรก ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมเนื่องจากศูนย์ ดำรงธรรมได้มีการจัดตั้งขึ้นโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามประกาศฉบับที่ 96/2557 เพื่อปรับ บทบาทของการทำงานของศูนย์ดำรงธรรมให้เป็นไปในเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ จึงทำให้ศูนย์ดำรงธรรมมี บทบาทในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างจริงจัง มีลักษณะการทำงานเน้นเชิงรุกมากกว่าเชิง รับ ทำให้ประชาชนสามารถแจ้งขอความช่วยเหลือ เมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ ได้ทุกเรื่อง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมายในการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ของศูนย์ดำรง ธรรมจังหวัด ศึกษากรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวี ร์ เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี และรองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รตทอง

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเขตบางนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตลอดเวลา แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ศูนย์ดำรงธรรมได้มีการจัดตั้งขึ้นโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามประกาศฉบับที่ 96/2557 ทำให้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิก และได้แบ่งแยกบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ดำรงธรรมมาจากบุคคลากรหรือเจ้าหน้าที่ภายในอำเภอหรือภายในจังหวัด เท่านั้น และรูปแบบหรือองค์กรของศูนย์ดำรงธรรม เป็นเพียงหน่วยงานหรือกลุ่มงานที่สังกัดในอำเภอหรือภายในจังหวัด ซึ่งสามารถยกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ไม่มีกฎหมายกำหนดบทบาทอำนาจที่ไว้ชัดเจนแต่อย่างใด

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ตามประกาศคณะรักษาความสงบ ฉบับที่ 96/2557 กำหนดให้ศูนย์ดำรงธรรมมีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนร้องและรับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม โดยสังคมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงานได้มากยิ่งขึ้น แต่ไม่ได้ให้อำนาจกำหนด ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดในการสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหามาของประชาชน หรือให้อำนาจศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น มีเพียงการกำหนดให้มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนร้องและรับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน โดยในทางปฏิบัติแล้วให้อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดตามกฎหมาย ในการดำเนินการสั่งการหรือส่งเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน เพื่อตรวจสอบแล้วรายงานผลกลับมายังผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ซึ่งการจัดการข้อร้องเรียนร้องทุกข์ของประชาชน ในการระงับปัญหาความเดือดร้อน อันเกิดจากข้อพิพาทต่างๆ โดยมีหน้าที่ต้องรับเรื่องราวร้องเรียนไว้พิจารณาดำเนินการในทุกเรื่อง เว้นแต่ การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนหรือกระบวนการตามกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งปัจจุบันปัญหาอันเกิดจากข้อพิพาทกรณีผู้ประกอบการ SMEs รายย่อย (Micro Enterprise : ME) ที่ไม่ได้จดทะเบียน ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งจากการรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชน อันเกิดจากกฎหมายว่าด้วยส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กฎกระทรวง และประกาศสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม ไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบการรายย่อย ดำเนินการจดทะเบียนการค้าหรือทะเบียนพาณิชย์ไว้ ซึ่งอาจเกิดจากมีลักษณะไม่เข้าข่ายความเป็นกิจการ SMEs ตามที่กฎหมายกำหนด และ/หรือกลุ่ม SMEs เหล่านี้ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง จึงไม่ดำเนินการจดทะเบียนพาณิชย์หรือทะเบียนบริษัท หรืออาจเกรงว่า หากได้มีการจดทะเบียนแล้วนั้นจะต้อง ทำให้เกิดการเสียภาษีที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาในการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 96/2557 มิได้กำหนดให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีสภาพบังคับกับทั้งต่อหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานภาคเอกชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการเรียกเอกสารพยานหลักฐาน หรือสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงในปัญหาข้อร้องเรียน จากกรณีที่ประชาชนร้องเรียนร้องทุกข์ต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เมื่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดได้รับเรื่องร้องเรียนร้อง

ทุกขั้วไว้ จะดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในการอำนาจบังคับบัญชาและกำกับดูแลของ ผู้ว่าราชการ จังหวัด อาศัยอำนาจกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบและรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ปัจจุบันปัญหาข้อพิพาท อันเกิดการเป็นผู้ประกอบการ SMEs รายย่อย ซึ่งมีผู้ประกอบการ SMEs รายย่อย จำนวนมาก เนื่องจากไม่ใช่เรื่องยากด้วยมีเงินด้านการลงทุนจำนวนน้อย มีบุคลากรจำนวนไม่มาก และการทำการตลาดผ่านสื่อที่ทันสมัยของเทคโนโลยี Application เมื่อเกิดกรณีพิพาทจากผู้ประกอบการที่ได้ขายสินค้าออนไลน์ หรือการขายสินค้าเกิดความชำรุดบกพร่อง แต่ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs รายย่อย กลับไม่ได้จดทะเบียนประกอบธุรกิจ ทำให้ไม่สามารถทราบถึงสภาพภาพของผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs รายย่อย ดังกล่าวได้อีกทั้ง ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดก็มีอำนาจจำกัดตามประกาศคณะกรรมการศึกษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 96/2557 ข้างต้น ซึ่งมีได้ให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ไว้โดยเฉพาะ และหากเป็นการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลก็อาจถูกจำกัดสิทธิของเจ้าของข้อมูลดังกล่าวตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคเป็นอย่างมาก

ประเด็นปัญหาที่สืบปัญหาการใกล้เคียงของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เนื่องจากการใกล้เคียงข้อพิพาท เป็น การระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution: ADR) ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนซึ่งเป็นคู่กรณีสามารถขอให้มีการใกล้เคียงข้อพิพาทก่อนฟ้องได้ ทำให้ประชาชนได้รับความสะดวก รวดเร็ว และเป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ศาล ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนและอยู่ภายใต้การบริหาร ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัด จึงมักได้รับความไว้วางใจจากประชาชนในการทำหน้าที่เป็นคนกลางใกล้เคียงเพื่อยุติข้อพิพาท ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจหน้าที่ไว้ ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด ประกอบกับ ตามประกาศคณะกรรมการศึกษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 97/2557 เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม กำหนดเพียงให้ศูนย์ดำรงธรรมมีหน้าที่ในการรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา รับเรื่องปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชน มิได้กำหนดเกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทด้วย ทำให้บางครั้งก็เกิดปัญหาในกรณีที่คู่กรณีนำประเด็นเรื่องอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการใกล้เคียงข้อพิพาทของศูนย์ดำรงธรรมขึ้นร้องเรียนต่อองค์กรตรวจสอบ เช่น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ทำให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดไม่มีกฎหมายหรือระเบียบที่จะใช้อ้างอิงในการชี้แจงข้อเท็จจริง อันต่างกับการใกล้เคียงข้อพิพาทในคดีผู้บริโภคของอนุคณะกรรมการใกล้เคียงเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคประจำจังหวัด แต่ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดไม่มีกฎหมายให้อำนาจในการ ใกล้เคียงไว้โดยเฉพาะ

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ การตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริง และการไต่ถามของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด กรณีข้อพิพาทจากผู้ประกอบการกิจการ SMEs รายย่อยแล้ว ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่กำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม

เพื่อให้ศูนย์ดำรงธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมและบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในศูนย์ดำรงธรรมสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่ร้องเรียนหรือร้องทุกข์ดังกล่าวได้อย่างเต็มความสามารถ และเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นกับประชาชนทั่วไปอย่างสูงสุด เห็นสมควรจะมีการกำหนดให้การจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมเป็นกฎหมายที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยการจัดตั้งเป็นพระราชบัญญัติฯ มีการกำหนดโครงสร้างของ ศูนย์ดำรงธรรม บทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ศูนย์ดำรงธรรม และกรอบอัตรากำลังในศูนย์ดำรงธรรม หรือกำหนดลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรม หรือมีคณะกรรมการบริหารศูนย์ดำรงธรรมให้เกิดความชัดเจน และจังหวัดทุกจังหวัดหรืออำเภอ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้เหมือนกันเป็นแบบเดียวกันในทุกจังหวัด และในขณะเดียวกันจะเป็นมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการได้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยตราออกเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

2. ปัญหาการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์ของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาเห็นว่า กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสร้างและปรับปรุงแก้ไขสังคมให้ดีขึ้นได้ จึงเห็นควรดำเนินการ ดังนี้

2.1 ตราออกเป็นพระราชบัญญัติจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยบัญญัติกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด” ขึ้นมา มีอำนาจภายในเขตจังหวัด โดยมีหน้าที่ในการบูรณาการในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และความต้องการของประชาชนร่วมกับหน่วยงาน ส่วนราชการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ทับซ้อนหลายพื้นที่อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือหลายหน่วยงาน และหรือเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ หรือประสานงาน ส่งเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนให้หน่วยงาน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์ และมีประสิทธิภาพ

2.2 ส่วนปัญหาจากข้อพิพาทผู้ประกอบการ SMEs รายย่อย ที่ไม่ได้จดทะเบียน เห็นควรแก้ไขกฎหมาย กฎกระทรวง และประกาศที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม พ.ศ.2543 จากเดิม

มาตรา 3 ให้แก้ไขเพิ่มเติมความในบทนิยาม

“ผู้ประกอบการ หมายความว่า ผู้ประกอบกิจการวิสาหกิจที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย”

มาตรา 4 วิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงานมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง

แก้ไขโดยให้ถ้อยคำข้อความเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิสาหกิจรายย่อยโดยบัญญัติความหมายคำจำกัดความ “วิสาหกิจขนาดกลางหรือวิสาหกิจขนาดย่อม ได้แก่ วิสาหกิจที่มีจำนวนการจ้างงานมูลค่าสินทรัพย์ถาวร หรือทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วตามจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวง และหมายความรวมถึงวิสาหกิจรายย่อยด้วย”

2) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงได้กำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและย่อม พ.ศ.2562 โดยให้เพิ่มเติมกำหนดลักษณะของวิสาหกิจรายย่อย ดังต่อไปนี้

วิสาหกิจรายย่อย กิจการที่มีลักษณะ ดังนี้

(1) กิจการผลิตสินค้าที่มีจำนวนการจ้างงานไม่เกินกว่าห้าคนหรือมีรายได้ต่อปีไม่เกินหนึ่งล้านบาทแปดแสนบาท

(2) กิจการให้บริการ กิจการค้าส่ง หรือกิจการค้าปลีก มีจำนวนการจ้างงานไม่เกินห้าคนหรือมีรายได้ต่อปีไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาท

3. ปัญหาในการตรวจสอบข้อเท็จจริงของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

เพื่อให้การดำเนินการของศูนย์ดำรงธรรมมีความก้าวหน้า เป็นที่พึงของประชาชน ในการแก้ไขปัญหาคือความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดสภาพบังคับมีอำนาจในการเรียกเอกสาร พยานหลักฐานหรือสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริงในปัญหาข้อร้องเรียนข้างต้นได้ จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยตราออกเป็นพระราชบัญญัติ และบัญญัติกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด” ขึ้นมาหนึ่งคณะ โดยมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการสอบถามหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน

ของรัฐหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องนั้น ตลอดจน ให้นำหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือเชิญผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชนนั้น มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการพิจารณาได้

4. ปัญหาการใกล้ชิดของศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด

เพื่อให้การดำเนินการของศูนย์ดำรงธรรมมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ อันเป็นที่พึงของ ประชาชนในการแก้ไขปัญหาความต้องการและความเดือดร้อนของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีอำนาจหน้าที่ ในการแก้ไขปัญหาต่างกล่าวในการระบข้อพิพาทในปัญหาข้อร้องเรียนต่าง ๆ เป็นการเฉพาะ จึงสมควรให้มี กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม โดยตราออกเป็นพระราชบัญญัติ โดยบัญญัติกำหนดให้มี “คณะกรรมการบริหารศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด” ขึ้นมาหนึ่งคณะ โดยมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการใกล้ ถัดและประนอมข้อพิพาทต่าง ๆ ในเขตจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ทองเทพไพโรจน์. การวิเคราะห์เปรียบเทียบโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของ

จอห์น รอลส์กับพระพุทธศาสนา .วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2553.

กิตติศักดิ์ ปรกติ. หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2553.

สุรชาติ สัตตบุศย์. คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เปรียบเทียบ 1. กรุงเทพมหานคร : แผนกวิชานิติศาสตร์ บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552 .

ไชยวัฒน์ บุญนาค .อนุญาโตตุลาการ ทฤษฎีและปฏิบัติ . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ทรัพย์สุริย์. 2554.

ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์ .กฎหมายวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง.พิมพ์ครั้งที่ 1

กรุงเทพมหานคร : จีรัชการพิมพ์,มิถุนายน 2540

ไชยยศ เหมรัชตะ. กฎหมายว่าด้วยสัญญา. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพ ฯ :โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) .2546.

บรรศักดิ์ อุวรรณโณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของ

กฎหมายมหาชนยุคต่างๆ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.2545

วรพจน์ วิสรุตพิชญ.สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.2543

ธานีศ เกศวพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. ภาค 1 -2 เล่ม 1.

พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์ . 2548

สมยศ เชื้อไทย. คำอธิบายวิชากฎหมายแพ่ง : หลักทั่วไปตามแนวคำสอน ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ ภาคทั่วไป : ความรู้
กฎหมายทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอนคณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2538.